מעטרה ולמעלה אסור אמר רב *המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי ולימא אסור דקמגרי יצה"ר אנפשיה ורבי אמי אמר נקרא עבריין *שכך אומנתו של יצר הרע היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו לך עבוד עבודת כוכבים והולך ועובד איכא דאמרי אמר רבי אמי ˚כל המביא עצמו לידי הרהור אין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה כתיב הכא ˚וירע בעיני ה' וכתיב התם ˚כי לא אל חפץ רשע אתה* לא יגורך רע (א) ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב ˚ידיכם דמים מלאו ˚אלו המנאפים ביד תנא דבי רבי ישמעאל ˚לא תנאף לא תהא בך ניאוף בין ביד בין ברגל ת"ר הגרים והמשחקין בתינוקות מעכבין את המשיח בשלמא גרים כדר' חלבו *דא"ר חלבו ˚קשין גרים לישראל כספחת אלא משחקין בתינוקות מאי היא אילימא משכב זכור בני סקילה נינהו אלא דרך אברים בני מבול נינהו אלא ˚דנסיבי קטנות דלאו בנות אולודי נינהו *דא"ר יוסי *אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר ˚כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי: באנשים תקציץ: איבעיא להו דינא תנן או לטותא תנן דינא תנן כי הא *דרב הונא קץ ידא או לטותא תנן ת"ש דתניא רבי טרפון אומר יד לאמה תקצץ ידו על טבורו אמרו לו (ישב לו קוץ בכריסו לא יטלנו א"ל לא) והלא כריסו נבקעת אמר להן מוטב תבקע כריסו ואל ירד לבאר שחת אי אמרת בשלמא דינא תנן היינו דאמרי והלא כריסו נבקעת אלא אי אמרת לטותא תנן מאי כריסו נבקעת אלא מאי דינא תנן לא סגי דלאו על טבורו אלא ה"ק רבי טרפון ˚כל המכניס ידו למטה מטבורו תקצץ אמרו לו לרבי טרפון ישב לו קוץ בכריסו לא יטלנו אמר להן לא והלא כריסו נבקעת אמר להן מוטב תבקע כריסו ואל ירד לבאר שחת: **מתני'** *˚החרשת והשוטה והסומא ושנטרפה דעתה אם יש להן פקחות מתקנות אותן והן אוכלות בתרומה: **גמ'** חרשת איהי תבדוק לנפשה דתניא אמר רבי חרשת היתה בשכונתינו לא דיה שבודקת לעצמה אלא שחברותיה רואות ומראות לה ˚התם במדברת ואינה שומעת הכא בשאינה מדברת ואינה שומעת *כדתנן ˚חרש שדברו חכמים בכל מקום אינו שומע ואינו מדבר: הסומא: ˚איהי תבדוק לנפשה ותיחזי לחבירתה א"ר יוסי ברבי חנינא סומא אינה משנה: ושנטרפה דעתה: היינו שוטה ˚שנטרפה דעתה מחמת חולי תנו רבנן *˚כהן שוטה מטבילין אותו ומאכילין אותו תרומה לערב ומשמרין אותו שלא יישן ישן טמא לא ישן טהור רבי אליעזר ברבי צדוק אומר עושין לו כיס של עור אמרו לו כל שכן שמביא לידי חימום אמר להן לדבריכם שוטה אין לו תקנה אמרו לו לדברינו ישן טמא לא ישן טהור לדבריך שמא יראה טפה כחרדל ותבלע בכיס תנא משום רבי אלעזר אמרו עושין לו כיס של מתכת אמר אביי ˚ושל נחשת *כדתניא *רבי יהודה אומר רואין אותן כבעולין של אזוב כאילו הן של נחשת אמר רב פפא שמע מינה ˚מכנסים אסורים והכתיב ˚ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה ההוא כדתניא מכנסי כהנים למה הן דומין ˚כמין פמלניא של פרשים למעלה עד מתנים למטה עד ירכים ויש להם שנצים ואין להם לא בית הנקב ולא בית הערוה אמר אביי

רוכבי

מעטרה ולמעלה. נגד הגוף: וירע. אלמא מיקרי רע: וכתיב לא יגורך. לא יגור עמך רע: ביד. מוליא זרע לבטלה: כספחת. דכתיב בגרים (ישעיה יד) ונלוה הגר עליהם ונספחו על בית יעקב לשון ספחת שקשים לישראל כספחת שאין בקיאים במצות ומביאין פורענות ועוד שמא ילמדו ישראל ממעשיהן מפי מורי הזקן. ויש אומר שכל ישראל ערבים זה בזה ולאו מילתא היא שלא נתערבו בשביל הגרים דאמרינן במס' סוטה (דף לז:) נמצא לכל אחד מישראל שש מאות אלף ושלשת אלפים ותק"ן בריתות שכולן נתערבו זה בזה אלמא לא נתערבו על הגרים: בני סקילה נינהו. ואת אמרת מעכבים את המשיח ומו לא הלא במיתה הן נידונים: דרך אברים. היינו שכבת זרע לבטלה ולאו משכב זכור דמשכב זכור כתיב (ויקרא כ) משכבי אשה: דנסיבי קטנות. והוא ראוי להוליד נמצא בטל מפריה ורביה כל ימי קטנותה: שבגוף. אדר. כי גוף שם מקום המיוחד לנשמות העתידים להיות נולדים: כי רוח. הרוחות שלפני שגורמי להיות נולדים קודם יעטוף מעכב את הגאולה דקרא בגאולה כתיב כי לא לעולם אריב ולא לנצח אקצוף וגו' (ב)ונשמות שאני עשיתי יעטוף ומסיפיה לרישיה מדריש. יעטוף כמו (בראשית ל) והעטופים ללבן: קץ ידא. דאמרינן בסנהדרין (דף נח:) כל המרים ידו על חבירו תקצץ דכתיב* וזרוע רמה תשבר. רב הונא קץ ידא אלמא תקצץ דינא הוא: תקצץ ידו על טבורו. קס"ד טבורו ממש והיינו דאמרי ליה והלא כריסו נבקעת כשקוצצין שם את ידו: למטה מטבורו. והכי קאמר תקצץ על שהכניסה למטה מטבורו: והלא כריסו נבקעת. מפני הקוץ: **מתני'** מתקנות אותן. בודקות אותן ומטבילין אותן: **גמ'** ומראות לה. שהיתה בקיאה במראה דם טמא ודם טהור: מדברת ואינה שומעת. כבר שמעה ולמדה לדבר ואחר כן נתחרשה: בכל מקום. להוציא מכלל בן דעת: שלא יישן. כדי שלא יתחמם ויראה: כיס של עור. וכשירצו להאכילו יבדקו בכיס: ותבלע בכיס. וקאכיל תרומה בטומאת הגוף והוי במיתה דכתיב (ויקרא כב) ומתו בו כי יחללוהו: רואין אותן. לענין מי חטאת קאמר לטמא במשא דבעי' עד דהוי כשיעור הזאה כדאמר בפ"ק (לעיל ט.) כמה יהו במים ויהיה בהם כדי הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה כלומר כדי שיהא בהם כדי להזות לבד מה שהאזוב בולע: רבי יהודה אומר כו' של נחשת. אלמא של נחשת לא בלע: שמע מינה. מדקתני כל שכן שהוא מביאו לידי חימום אלמא מכנסים אסורין: פמלניא. סינר פורצינ"ט. מלנו תלוי למטה ברוחב שלא יתעטף האבר ויתחמם: של פרשים. לנועים. נ"א של פרסים: שנצים. אשרלט"ש כעין שלנו: ואין להם לא בית הנקב ולא בית הערוה. כלומר מלנו רחב ותלוי למטה ולא היה תיק בין הירכים להיות האבר מתעטף בו שלא יבא (האבר) לידי הרהור והיינו בית הערוה. ובית הנקב כשהן קלרות כנגד נקב הרעי כתבנית אדם נכנסות בין עגבותיו ומתלכלכות בזיעה וגנאי הוא לבגדי קדש בכך. לישנא אחרינא בית הנקב ובית הערוה דרכן היה לעשות נקבים במכנסים כנגד בית הערוה להשתין מים לחוץ דרך שם וכן כנגד בית הרעי וכשגומר קושר הנקב ברלועה וסותמו:

רוכבי

המקשה עלמו לדעת יהא בנדוי · אינו מטיל מעצמו אלא כלומר חייבים לנדותו כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כח.) עד היכן הוא נגלגל שבועה עד שיאמר השבע לי שאין עבדי אתה ההוא שמותי משמתינן ליה דתניא הקורא לחבירו עבד יהא בנדוי משמע דיהא בנדוי היינו דמשמתינן ליה: **בין** ביד בין ברגל · היינו דמשפשף מילתו ביד או ברגל: **קשים** גרים לישראל כספחת · מה שמקשה רש"י דלא חשיב בסוטה ערבות דערב רב י"ל לפי שלא ידע חשבון מיהו במכילתא אמר דערב רב הוו כפלים כיוצאי מצרים (ג)ור"י מפרש דלפיכך קשים שמטמעים בישראל ואמר בפ' עשרה יוחסין (קדושין דף ע:) אין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל וכן נראה דהתם על הך מילתא מייתי דר' חלבו: [ועי' תוס' יבמות מז: ותוס' קדושין ע: ד"ה קשים]: **עד** שיכלו כל הנשמות שבגוף · והא דאמר (שבת דף קיח:) אילמלי שמרו ישראל ב' שבתות מיד הוו נגאלים וי"ל דהרבה היו יולדות בכרס אחד: **דינא** תנן · ובשבת (דף קח:) דאמרי' יד לפה תקצץ אינו לא דינא ולא לטותא אלא כלומר טוב לו לקוץ ידו קודם שיגע למקומות הללו משום בת מלך: **אלמא** דינא תנן · השתא סבר דתקצץ ממש והיינו דקאמר כריסו נבקעת ומשני ה"ק תקצץ ידו על טבורו פי' על שנגע על טבורו ולעולם לטותא הוא והא דקתני כריסו נבקעת לא קאי אתקצץ אלא על ישב לו קוץ דאם לא יסיר הקוץ תבקע כריסו וקשה דמאי ס"ד מעיקרא דהא בהדיא קתני והלא כריסו נבקעת אחר ישב לו קוץ ומיהו בתוספתא גרים והלא כריסו נבקעת ברישא והשתא אתי שפיר ומ"מ משני דה"ק אם אסור לעולם ליגע פעמים שכריסו נבקעת כגון אם ישב לו קוץ:

רוכבי

◆

תוספי הרא"ש

המקשה עצמו לדעת יהא בנדוי · מפרש ר"ת ראוי שינדוהו חכמי הדור · אבל רב לא נדה אותו · וכן התיא דאמרי' בנדרים השומע הזכרה מפי חברו חייב לנדותו ואם לא נדהו יהא בנדוי היינו דמשמתינן ליה ראוי לא תימא הכי תשוב השומע שהוא מנדה מפי האמורא מפי שמוציא הזכרה מפיו ועוד ראיה מהא דאמרי' פ"ק דקידושין עד היכן נגלגל שבועה עד שיאמר לו השבע שאין עבדי אתה · ופריך וההוא שמותי משמתינן ליה דתניא הקורא לחבירו עבד יהא בנדוי אלמא כל היכא דאמרי' יהא בנדוי היינו שחכמי הדור חייבין לנדותו: **קשים** גרים לישראל כספחת · רבי' יצחק הקשה להרא פי' דכל ישראל ערבים זה לזה פרא דלא חשיב בסוטה אלא ערבות דישראל ואילו ערבות דערב רב לא קא חשיב ולאו פירכא היא דמשום שלא היה חשבונם ידוע לא קא חשיב להו ואע"ג דאיכא למ"ד במכלתין שהיו כפלים כישראל · מ"מ במקרא לא הוזכר חשבונם וי"מ לפי שאין שכינה שורה אלא על משפחות המיוחסות שבישראל כדאמרינן בפ"ק דקדושין וכן משמע הכא דמייתי הא דר' חלבו אהא דגרים מעכבין את המשיח דמשמע שע"י שהגרים מעורבין בהם אין שכינה ומשיח מתעכב: **עד** שיכלו כל נשמות שבגוף · והא דאמרינן בפ' כל כתבי אלמלי שומרים ישראל שתי שבתות מיד נגאלין שמא אותה גזירה דעד שיכלו היתה בטלה בזכות שהיו שומרים שתי שבתות כהלכתן א"נ והיו יולדות הנשים ששה בכרס אחד · כדי למהר לכלות הנשמות: **היינו** דאמרי ליה כריסו נבקעת · ס"ד דקאי אתקצץ ידו על טבורו וסמך אהא דתניא בתוספתא ר' טרפון אומר תקצץ ידו על טבורו אמרו לו והלא כריסו נבקעת: **ועל** האזוב של נחשת · וא"ת והיאך יזה והאמרינן לעיל בפ"ק דשיעור הזאה כדי שיטבול ראשי גבעולין ויזה ואי בליעת הכלי הוי בכלל שיעור זה א"כ לא ישאר כדי לטבול ראשי גבעולין ואיך יוכל להזות · וי"ל נהי דלא ישאר כדי טבילת ראשי גבעולין יטביל ראשי העלין שבראש האזוב:

רוכבי

יב א ב מיי' פכ"א מהל' איסורי ביאה הל' יח [וס"ו מהל' ת"ת הל"ך] סמג לאוין קכו טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ב [טוש"ע או"ח סי' רמ סעיף א] [וברב אלפס שבת פ"ד דף מג:]
יג ג מיי' שם הל' יח טוש"ע שם סעיף ב:
יד ד מיי' פי"ג מהל' איסורי ביאה הל' יח:
טו ה מיי' שם פכ"א הלכה יח סמג שם טוש"ע אה"ע סימן כג סעיף ה:
טז ו מיי' שם הלכה כב סמג שם טוש"ע שם סעיף ד:
יז ז מיי' שם פ"ח הל' עו ופ"ד מהל' משכב ומושב הלכה ט סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סי' קצו סעיף ה:
יח ח מיי' פ"ד מהל' אישות הלכה כו:
יט ט מיי' פ"ח מהלכות איסורי ביאה הל' טו סמג לאוין קיא טוש"ע יו"ד סימן קצו סעיף ז:
כ כ מיי' פ"ד מהלכות משכב ומושב הלכה ט סמג שם טוש"ע שם סעיף ח:
[נ"ל דאמר רב אשי כ"ה ביבמות]
כא ל מ מיי' פ"ח מהל' תרומות הלכה כ:
כב נ טוש"ע אה"ע סי' כג סעיף ו בהג"ה:
כג ס מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' יח:

תורה אור
בראשית לח
תהלים ה
ישעיה א
שמות כ
ישעיה נז
שמות כח

שבת קח:
[נ"ל לא יגורך רע א"ר אלעזר מאי לא יגורך רע לא יגור במגורך רע וא"ר אלעזר מאי דכתיב ידיכם כו' כך איתא בגי' אלפס דשבת פ"ד]
יבמות מז: ודף קט: קדושין ע:
ע"ז ה. יבמות סב. סג:
[איוב לא]
סנהדרין נח:
חולין לג.
חגיגה כ. [תוספתא פ"ט מ"ג]
[תוספתא פכ"ב]
[פרה פי"ב מ"ה ע"ש ותוספתא פרה פי"ב ה"ז ע"ש ובכ"ם שם שאינו שלם]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ואמר ר' אלעזר מאי דכתיב כצ"ל ותיבות לא יגורך רע נמחק: (ב) רש"י ד"ה כי רוח וכו' וגו' ונשמות שאני: (ג) תוס' ד"ה קשים וכו' ור"י מפרש לפיכך קשים נ"ב ועי' תוס' פ' עשרה יוחסין ד"ה קשים:

◆

לעזי רש"י
פורצינ"ט. חגורה.
אשרלט"ש [אישטרלי"ש]. שנצים, שרוכים.

מוסף רש"י קשים גרים לישראל. שאוחזין מעשיהם הראשונים ולומדים ישראל מהם, או קופצים עליהם באיסור והיתר (יבמות מז:) או: שאין בקיאין בדקדוקי מצות ולמדין ישראל ממעשיהן (שם קט:) שאינם זהירים במצות והרגילים אלא נמשכים אלא ולומדים מן מעשיהם (קדושין ע:). עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. פרגוד שאולך בין שכינה למלאכים ושם רוחות ונשמות נתונות שנבראו מששת ימי בראשית העתידות להנתן בגופים העתידים להבראות (יבמות סב.) או: אוצר יש ושמו גוף ומבראשית נלרו כל הנשמות העתידות להולד ונתנם לשם (ע"ז ה.). כי רוח מלפני יעטוף. הגאולה ונשמות שאני עשיתי, יעטוף לשון עכבה, כדכתיב והיו העטופים ללבן, ורישיה משמעי בגאולה כי לא לעולם אריב וגו' (יבמות שם) כי לא לעולם אריב לאחר זמן הגאולה ולא לנצח אקצוף מלגאול, כי רוח אשר לפני, נשמות שבגוף, יעטוף, הוא המאחר, כמו העטופים ללבן, ונשמות שאני עשיתי (ע"ז ה.). קץ ידא. מלאדם אחד שהיה רגיל להכות את חבירו וקנסו בכך, כדאמר בפרקין דלעיל (מו.) ב"ד היו מכין ועונשין שלא מן התורה לעשות סייג וגדר לדבר (סנהדרין נח:). מתקנות אותן. בודקות אותן בשעת וסתן ומטבילות אותן בשעת טבילתן (חולין לא:). חרש שדברו חכמים בכל מקום. שהשוו אותו לשוטה, לא דברו אלא במי שאינו שומע ואינו מדבר, הכי קים להו לרבנן, דמי שאינו שומע ואינו מדבר דלאו בר דעה נינהו (חגיגה ב:).